

**agrupació
excursionista
atalaia**

comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping i caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 — TELEFON 293 12 57 — VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

JUNY DEL 1968

Castells oblidats (3)

El Castell de Santa Susanna

Ja fa molts anys, veritablement massa, els organismes oficials corresponents tenen projectada la construcció d'una carretera que enllaçaria Vilanova amb Olesa de Bonesvalls, aquest municipi de la nostra comarca que inexplicablement queda allunyat i sense comunicació directa amb el seu cap de Partit Judicial. Aquesta carretera seria continuació de la que porta a Ribes i a Olivella, i els qui coneixen aquelles contrades poden assegurar que bastants racons bellament pintorescs quedarien a l'abast de l'excursionista i del turisme motoritzat.

L'itinerari seguiria aproximadament el mateix que l'antic camí medieval (que hom suposa es remunta a l'època romana), encara existent de Ribes a Oleseta i que enllaçava allà amb el camí Reial a Barcelona. La ruta segueix un camí paral·lel a la riera de Begues. Sortint de la carretera d'Olivella i passada la masia de Can Muntaner, a l'altura del Mas Vendrell, entrem al terme d'Avinyonet. El camí guanya altura per a superar l'espectacular meandre de la riera en el punt conegut per «Trenca Portells» i davalla després amb accentuada pendent fins a la planura que roman als peus de l'encimbellat caseriu de

Santa Susanna, quasi deshabitada avui dia.

A mesura que ens apropem a la peanya roquera ens assalta l'idea que aquell conjunt d'edificis podrien molt bé ésser aixecats sobre les restes d'un antic castell i ens referma aquesta opinió l'existència d'una torre quadrangular situada a l'extrem Sud-Est del llogaret encastellat. Els habitants dels contorns manifesten que de sempre Santa Susanna ha estat considerat un antic castell. Per altra part, en l'obra «Els Castells Medievals de Catalunya», de Monreal i Riquer, s'esmenta que a Avinyonet hi ha dos castells, essent la nostra opinió que es refereixen al de Les Gunyoles i al de Santa Susanna.

L'únic esment que hem trobat referent a Santa Susanna és del sitgetà Carbonell i Gener, citant Campillo, en un article publicat a «El Eco de Sitges», indicant que en un document datat el 9 de novembre del 1158, Ramon i Sibilla de Ribes cediren el «Puig de Santa Susanna» a la partida de Sant Pere d'Avinyó, a Berenguer d'Avinyó. Possiblement els drets de possessió vindrien de la muller Sibilla ja que els Ribes no havien estat mai propietaris d'aquella contrada i sí la família dels Cerveíll. Com pot

comprovarse, en aquest document no s'alludeix a cap castell ni tan sols a uns edificis.

Hem visitat la torre, convertida parcialment en cup fora d'ús avui dia. Una altra part de l'edifici l'ocupa el lloc conegut amb el nom de «La Presó», llòbrega habitació amb una única entrada pel sostre. En una biga llegim la següent inscripció: «El año 1897 queido un Rayo en este Castillo», que a pesar de la deficient ortografia ens han confirmat la seva versamblança, ja que el meteor caigué tanmateix ocasionant desperfectes a l'edifici. Aquets fet ocasionà la restauració parcial de la torre. En un altre edifici proper hi ha l'habitació coneguda amb el nom de «Cambra dels Nuvis» en la qual en el passat segle eren tancats en complet isolament les parelles que contreien matrimoni en el caseriu, passant-hi una breu i econòmica lluna de mel. Els aliments els eren facilitats a través d'una petita obertura.

Ens estranyava que portant el nom d'una santa no hi hagués en el llogaret cap capella, detall que ens aclariren els únics estadants d'aquell lloc, indicant-nos un punt situat prop del

caseriu en el qual encara es poden veure els fonaments del que era una petita capella, probablement romànica ja que les poques pedres que resten estan perfectament arrencades. Examinant aquell amuntegament de runes hi constatarem la presència de fragments de tègules romanes.

Per al servei del caseriu hi ha tres pous «d'aigua viva», propers a la riera i dels que ens diuen que en l'època estival sofreixen un curiós augment de nivell tan si la temporada anterior ha estat seca com plujosa. Es digne de visitar el lloc pròxim a Santa Susanna conegut amb el nom de «Els Copons», on les aigües de la riera de Begues han excavat en el llit de pedra calissa unes gegantines olles que formen una mena de capriciós conjunt d'escultura abstracta. A falta de l'iniciativa oficial és possible que a hores d'ara alguna empresa urbanitzadora hagi construït algun accés fins a aquells bells racons, ja que l'última vegada que hi anàrem es feien treballs d'explanació a la Serra dels Carlins, en aquell sector del municipi d'Avinyonet.

J. VIRELLA

Necessitem cantaires

No sabem pas què pensareu vosaltres després de llegir aquest escrit, però volem posar de manifest que en les nostres sortides i campaments, trobem a faltar un grup que alegri les vetllades amb les tradicionals cançons de muntanya o les típiques de l'Entitat.

Sempre resulta difícil que una cançó arribi a la fi. Sempre ens encallem, per no conèixer prou bé la lletra o per algun «Do de pit desafinat» que provoca l'alegre rialla del grup i acompanyants.

Creiem que l'Entitat té un nombre suficient de socis com per a formar una petita Coral, capaç d'animar els

Focs de Camp i també que ens posés a tots al corrent de les noves cançons que van sortint i així estar al dia.

Des d'ací, doncs, fem una crida a tots els qui tinguin afició a la Cançó, perquè s'allistin a la fulla que a tal efecte hem col·locat al nostre local Social.

Amb bona voluntat, paciència i temps arribarem a interpretar aquestes cançons que ara tímidament gairebé no gosem entonar ni a mitja veu.

Anim, doncs, i a intentar igualar-nos a la nostra estimada i respectada «Coral Sant Jordi».

M. MONTOLIU

Secció de Muntanya

I Marxa Provincial d'Orientació de Tarragona

El propassat dia 21 d'Abril, 11 equips de la nostra Entitat, en qualitat d'invitats, participaren en aquesta Cursa que va esser organitzada per la Secció d'Excursionisme del Centre de Lectura de Reus. La marxa es desarrotllà en un itinerari que sortint de Vilaplana, passava per la Canal de l'Olla, Mola del Mestret,

Barranc de les Tosques, Mas del Morenet, Font del Roure, Font del Llop, finalitzant a la mateixa Vilaplana.

La classificació dels nostres equips fou immillorable, ocupant els deu primers llocs de la classificació dels participants invitats segons la relació següent:

N.º	Dorsal	Noms	Puntuació
1	54	Antoni Llurba - Adelard Guasch	27
2	55	Josep Bertran - Joan Ferrer	29
3	40	Marcellí Ferrer - Enric Garriga	41
4	32	Salvador Malràs - Josep Ràfols	41
5	93	Lluís Daviu - Joan Fusté	42
6	22	Antoni Garcia - Manuel Montoliu	48
7	90	Teresa Alba - Josep Elies	56
8	75	Helleni Marqués - Lluís González	60
9	88	Antoni Cutillas - Joan Virella	61
10	79	Roser Muela - Josep Planes	61

Hem de tenir en compte que d'aver-nos inclòs a la classificació general, la puntuació obtinguda pels nostres equips ens hauria situat en els primers llocs, ja que el primer classificat de la província de Tarragona obtingué 40 punts, puntuació inferior a la dels nostres dos primers equips classificats, i l'equip ta-

rragoní que es classificà en el lloc n.º 8 n'obtingué 63, superior a la del nostre últim equip classificat. L'únic equip desafortunat fou el format per En Tomàs Muela i En Jordi Gudín que es veié obligat a abandonar la cursa entre els controls B i C.

J. FERRER

CAMPAMENT DE PRIMAVERA

En el transcurs del passat Campament de Primavera celebrat a Aiguaviva, un grup de socis es traslladà fins a la propera Cova de l'Olla per tal d'efectuar la topografia i fer un estudi de la cavitat. Unes petites cates excavades en els sediments de la cova evidenciaren l'estada de l'home primitiu en allunyades èpoques de la prehistòria.

Altres elements de l'Entitat resseguien els contorns d'aquell sector

del Montmell a la recerca de vestigis medievals, visitant les Masies i Torrota de Vallflor, Torre Milà, Ermita de Sant Marc i Guardia del Pla de Manlleu, per tal d'elaborar la corresponent fitxa.

La nostra Secció es complau en ressaltar aquets fets que demostren la preocupació cultural dels socis de l'Atalaia en el curs d'una acampada en terres del Baix Penedès.

Els enigmàtics subterranis vilanovins

En el transcurs del passat mes de febrer han prèss actualitat l'existència d'uns singulars subterranis situats en el subsol de la part antiga de la ciutat i barriada de la Geltrú. En el curs de les obres de claveguerats efectuades al carrer Major, que és precisament el primer carrer que tingué la vila, han estat localitzats dos subterranis de característiques molt semblants a altres que ja eren coneguts.

La fantasia popular ha propalat novament les més fabuloses i absurdes hipòtesis sobre la utilitat d'aquets subterranis i ja que no podem desentelar completament el misteri de llur funció, procurarem almeys rebatre la fantasiosa llegenda que diu que eren lloc d'escandaloses dissipacions.

El Centre d'Estudis local —del que formen part nombrosos socis de la nostra Agrupació— realitza ja fa bastants anys una tasca d'estudi i catalogació d'aquets subterranis, activitat que podem qualificar d'espeleologia ciutadana. Examinades les dades d'aquesta catalogació hi veiem unes característiques comuns a tots els subterranis localitzats fins a la data. La secció, traçat longitud són variables, però el final del corregut s'acaba sempre en una placeta circular amb un repeu a tot voltant com una mena de banc per a seure-hi. L'accés —en alguns casos encara factible, i en altres tapiat d'anys enrera— es troba generalment prop de l'entrada de la casa al qual pertany el subterrani, dirigint-se per sota l'edifici, o en direcció al carrer, com els dos últims localitzats. La seva longitud és sempre limitada, quedant descartada per complet la llegenda que hi enllaçaven alguns antics convents.

Aquesta versió s'originà probablement quan el juny del 1857 en construir-se alguns edificis en el que havia estat hort del Convent dels Caputxins es trobaren una mena de coves, segons notícia que escampà el

«Diario» local. Ens resulta més raonable la versió que aquets subterranis eren excavats pels obrers en construir un edifici, per extraure'n la terra amb la qual s'elaboraven les parets de tapia i al mateix temps donar una finalitat utilitaria a la cavitat, tal com magatzem, fresquera, celler o espai pels mals endreços, finalitats que sembla que no tigueren bon acolliment si jutgem per l'absència total avui dia del més insignificant atuell que ens donès idea de la utilització dels subterranis visitats. Tan sols sabem d'un taller mecànic de la Geltrú en que el subterrani s'emplea actualment com a magatzem de ferro.

En un dels últims subterranis descoberts es trobà una curiosa llumanera de test, que, com les antigües llànties, s'utilitzava oli com a combustible. Com a detall curiós esmentarem que en el subterrani de la casa dita Cal Fideuer, a la placeta final hi ha esculpida a la paret d'argila la matussera testa del que tant pot ésser un bou, un boc o qualsevol bestia cornúpeta. Es porten catalogats actualment vint-i-un subterranis del tipus esmentat, ignorant si a més de la nostra ciutat existeixen cavitats similars en altres poblacions, suposant, però, que això és molt possible. **J. V. B.**

Actos previstos para JUNIO:

Día 9.— Cursillo de Espeleología. Salidas de prácticas al «Sot del Bac-Figaro».

Día 15.— Repartición de Premios de las actividades desarrolladas hasta fecha a las 22'30 horas. Sesión de diapositivas a cargo de nuestro compañero JESUS SANTACANA.

Día 16.— Cursillo de Espeleología. Segunda salida de prácticas a Begas. Excursión en autocar a RUPIT y PANTANO DE SAU.

Actos previstos para JULIO:

Día 6.— Participación en la XXII Marcha Nocturna de Orientación.

SECCIO DE CULTURA

CONOQUEM L'IDIOMA

Per Aurèlia RION

Ortografia de la ç (c trancada)

La lletra ç té el so de s sorda i s'escriu:

a)

En els mots derivats formats amb els sufixos **ança** i **ença**

Exemples:

esperança (d'esperar), enyorança (d'enyorar), tardança (de tardar), prometença (de prometre), temença (de témer), creixença (de créixer). Però escriurem amb **s** els mots: **dan-sa**, **pensa**, **defensa**, **mansa**, doncs no estan formats pel sufixos esmentats.

b)

Els adjectius d'una sola terminació (iguals en femení i en masculí) acabats en aquest so de **s** sorda.

Exemples:

Audaç, feliç, capaç, veloç, feroç, atroç, precoç.

c)

En alguns altres mots que no segueixen cap norma, d'entre els quals citarem els d'ús més corrent i els seus derivats:

Arboç, arç, avenç, braç, calç, calçada, calçat, calçot, cançó, capçal, escapçar, ericó, ericar, escorça, escorçó, estruç, faç, façana, falç (eina), glaç, llenç, llençol, lliçó, lluc, mançanilla, març, novençà, peça, pedaç, plaça, Provença, raça, terç, torçar, traça.

Generalment la **ç** correspon a la **z** castellana. En canvi no sempre la **z** castellana correspon a la **ç**.

Exemples:

Català

Audaç

veloç

esperança

Però en canvi

Castellà

Arroz

lápiz

danza

Castellà

audaz

veloz

esperanza

Català

Arrós

llapis

dansa

No escriurem mai **ç** davant **e**, **i**, ni tampoc al principi de paraula.

Escriurem

Però en canvi...

feliç, feliços felicitats, felices

dolç, dolços dolces, dolcesa

caçar, caçador cacera

plaça places

forç, forçut forcejar

Exemples:

Pot ésser útil recordar que no s'han d'escriure amb **ç** els mots de derivació formats amb els sufixos: **as**, **assa**, **is**, **issa**, **us**, **ussa** (als quals corresponen en castellà sufixos amb **z**).

Exemples:

Canemàs, pinassa, trencadís, cantadissa, pallús, gentussa.

En el sorteig corresponent al mes de Maig ha estat premiat el soci Joan Rius i Vila amb el llibre d'Agustí Faus, «Diccionario de la Montaña».

El senyor Rius ha tingut l'amabilitat de cedir aquest llibre per a la nostra biblioteca, gentilesa que agraïm en nom de l'Entitat i de la Secció de Cultura.

NOTICIARI

Nuestro más sincero agradecimiento a los señores socios AMADEU LLURBA, JOAN VIRELLA y ANTONI FERRER, por su colaboración desinteresada en la construcción de las vitrinas para la exposición de piedras, fósiles, minerales y piezas varias halladas en excursiones o exploraciones subterráneas.

La nit del 16 al 17 del passat mes de Maig, uns lladregots desconeguts entraren al nostre Local Social rebentant els panys i candaus que trobaren al seu pas. Si be som rics en inquietuts, coratge, decisions i projectes, en canvi solem anar bastant escassos de pessetes i els malfactors abandonaren el local després d'una infructuosa regirada d'armaris i fitxers sense emportar-se ni un clau.

I no serà perquè no tinguem un bon assortiment de claus d'escalada!

FRIVOLITAT

En aquest ample món nostre hi ha frivolitat per a tots els gustos. A vegades costa de veure-la i de desxifrar-la. Perquè ja es comença per no tenir una idea exacta d'allò que aquest mot inventat pels francesos significa. Les dones, per exemple, donen el nom de «frivolité» als ornaments que es posen en els seus magnífics escots en dies de gala.

Frivolitat és el camí que segueix tot home que s'enlluerna per qualsevol futesa, que va rera les bamboles i els decorats de la vida en lloc d'anar per les autenticitats, és la preferència que hom dona a l'autoengany i a la comèdia bufa, és el somniar amb colors de rosa.

Frivolitat serà preferir una dona perquè és bella malgrat que tingui un cap de serradures, serà arribar a la vellesa i fer el «tenorio» essent la riota de tothom, serà donar com a bo tot el que la publicitat vulgui fer-nos empassar. Fins les coses sagrades entra la frivolitat. Perquè de la mateixa manera que hi ha gent que s'entafora al cinema sense saber res del que veuran, sols perquè viuen d'esma, hi ha persones que «practiquen» —encara que sembli absurd i contradictori— per frivolitat, que altra cosa no és el posar-se a «religiós» per ferse ben veure, per poder tenir relacions distingides, que és tant d'entrar i sortir dels temples sense un propòsit de millorament intern, que és el procurar-se un assossegament després... d'una vida frívola.

Sí, aquest és el cas d'una noia, la qual després d'una frivolitat s'ha llençat en braços d'una altre. La noia, tindrà de 18 anys, acaba de renyir amb el seu «xicot». Ella el «volia» perquè la feia quedar bé, perquè «vestia». Poder «fer-se» amb un pretendent no és mal negoci. La seva única ambició era ramblejar, coqueta, sense segones intencions, això sí, lluir en els balls. Però d'idea al cervell i sentiment al cor, pensar dues coses ben garbades, això, no. Quan

ell s'adonà que duia al costat un estaquirot ben guarnit la deixà plantada.

Llavors, com que quan se segueix un camí de facilitat i d'aparença hom no sap sortir-se'n així com així, com aquella dona de la vida que una vegada sortí del seu cau una matinada de primavera i restà ofesa per l'aire fresc que se li posà al rostre, i decidí entornar-se'n, així la noieta «en qüestió» i la seva mare, davant el desencís del refús del galant, decidiren que, en avant, es faria excursionista. A ella l'excursionisme no li interessava una blea però li faria passar la mala estona. S'ho empenia com una venjança. I es va llençar a la compra de l'equipatge. No podia perdre temps. Motxilla i sabates, tenda i esquis. I un bon reguitzer d'accessoris. Anaven grassos. Només de diners, és clar. Per la gent frícola, els diners són la major temptació i la més forta metzina. Tot va lligat. Els diners, per a les persones amb el cap damunt les espatlles, són un gran al·licient en la vida. Per als frívols són una frivolitat més.

Això sí, demanava consell a una veterana excursionista.

— Mira, no vagis de pressa. Primerament comença a anar a la muntanya i veuràs si t'agrada, si t'omple, si et trobes bé entre els companys que hi faràs. I, de mica en mica, t'aniràs comprant les coses que compreguis que et faran falta. L'experiència t'ho anirà indicant.

— Ca, no. Això, sí que no. M'interessa ràpid..

— Però, i si després no t'agrada?

— Es igual. L'important és fugir.

Ella no s'adonava que en tota la seva curta vida na havia fet altra cosa: fugir d'ella mateixa: Perquè es feia por. Encara que els nois la guitllessin, embadalits.

La veterana excursionista serenament s'esquitllà perquè veïe clarament que estava fent un paper d'es-trassa.

ENRIC LUQUE

Activitats realitzades d'octubre a desembre del 1967

Dia 29 Octubre

Marxa de Regularitat de Vilafranca

Vocal: R. Martí; 26 assistents.

Dia 29 Octubre

Preparació Operació anual

Vocal: J. Juliá; 3 assistents.

Dies 28 i 29 Octubre

Avenc del Bruch

Vocal: J. Ferrer; 4 assistents.

Dia 29 Octubre

Excavacions Forats d'en Bori

Vocal: M. García; 2 assistents.

Dia 22 Octubre

Marxa d'Orientació de Catalunya

Vocal: M. Ferrer; 10 assistents.

Dia 22 Octubre

Travessa Pla Palmeres - Casa Alta - Coll de l'Aliga - Mas Artis

Vocal: I. Poch; 2 assistents.

Dies 21 i 22 Octubre

Avenc dels Esquirols

Vocal: A. Ferrer; 12 assistents.

Dia 22 Octubre

Preparació Operació Capricorni

Vocal: J. Juliá; 4 assistents.

Dia 15 Octubre

Cova de la Merla

Vocal: A. Ferrer; 12 assistents.

Dia 15 Octubre

Travessa Pla Palmeres - Atalaia - Mas Artis

Vocal: M. Ferrer; 19 assistents.

Dia 12 octubre

Travessa Vilanova-Mas Artis-Pla Palmeres

Vocal: J. Fusté; 2 assistents

Dia 12 Octubre

Vilanova - Vallcarca

Vocal: J. Juliá; 4 assistents.

Dies 11-12 Octubre

Cova Avenc de la Febró

Dies 7-8 Octubre

Avencs de Campgrás

Vocal: J. Ferrer; 8 assistents

Dies 31-1 Octubre Novembre

Gran Castanyada a l'Atalaia

Vocal: X. Salleras; 27 assistents.

Dies 28 al 1 Octubre Novembre

Castanyada al Refugi Baldrich

Vocal: J. Candela; 2 assistents.

Dies 4-5 Novembre

Avenc d'En Pere

Vocal: J. Ferrer; 5 assistents.

Dia 5 Novembre

Travessa Puig de l'Aliga-Olèrdola-Puig Montgrós Vilanova.

Vocal: M. Ferrer; 17 assistents.

Dia 12 Novembre

Prospecció a Campgrás

Vocal: M. García; 3 assistents.

Dia 19 Novembre

Preparació Operació Capricorni

Vocal: J. Juliá; 6 assistents.

Dia 19 Novembre

Sortida incògnita al Garraf

Vocal: M. Ferrer; 17 assistents.

Dia 19 Novembre

Travessa Pla Palmeres - Mas Artis

Vocal: J. Fusté; 2 assistents.

Dia 19 Novembre

Espeleologia al Garraf

Vocal: J. Rafols; 7 assistents.

Dia 29 Novembre

Operació Capricorni al Garraf

Vocal: Comissió O.; 58 assistents.

Dies 2, 3 i 4 Desembre

Travesia Sitges - Montserrat

Vocal: A. Archilla; 3 assistents.

Dies 8, 9 i 10 Desembre

Núria, Coma de Vaca, Pic de l'infern Ull de Ter, Setcases, Camprodón, Vilanova.

Vocal M. Ferrer; 13 assistents

Dies 7-8-9-10 Desembre

Espeleologia a la Cova del Conill

Vocal: J. Jansanada; 2 assistents.

Dia 10 Desembre

Sortida al Garraf

Vocal J. Fusté; 3 assistents.

Dies 16-17 Desembre

Colocació Pessebre Cova de la Merla

Vocal: M. García; 6 assistents.

Dies 30-31-1 Desembre-Gener

Espeleologia avenc d'en Merla

Vocal: J. M. Rafols; 3 assistents.

Dies 30-31-1 Desembre-Gener

Excursió al alt Bergadà

Vocal: J. Juliá; 3 assistents.

Teixits LOEN

Carrer Cervantes, 10
VILANOVA I LA GELTRU

Us aconsella que abans de renovar el
vostre vestuari de primavera i d'estiu
examineu les seves existències.

GRAN SELECCIO

10% de descompte als socis de l'Agrupació

Transports ROVIRA

Teatre, 1 - Horts, 27

Telèfons 293 03 43 i 293 13 45

Local a Barcelona:

Avinguda Bogatell, 61 - Tel. 226 72 90

*Servei permanent de recepció
de paquets i avisos telefònics.*

President: Antoni Llurba, Secretari: Manuel Montoliu, Direcció Circular: Xavier Capdet.

T. G. Vilaseca - Rbla. Caudillo, 41 - Villanueva y Geltrú - 1968